

MODULUL 1

Prevenirea situațiilor de vulnerabilitate ale copilului sau adolescentului

Prevenirea

Evitarea instalării condițiilor/situațiilor de vulnerabilitate/risc pentru copil și familia sa

Măsuri de prevenire

- Identificarea și evaluarea
- Elaborarea documentației
- Oferirea de consiliere și informare familiilor
- Asigurarea și implementarea măsurilor de prevenire și combatere a situațiilor de vulnerabilitate
- Monitorizarea copiilor și familiilor

Sănătate

Acces:

- la pachetul de baza de servicii de sănătate
- la servicii medicale destinate gravidei sau copilului
- la programe naționale de sănătate
- la un mediu de viața sanogen

Educație

Acces:

- La serviciile de educație
- La evaluare și orientare școlară și profesională
- La asistență psiho-educățională
- La programe extracurriculare

Accesul și participarea părinților

- la viața „comunității școală”
- la activități de dezvoltare a abilităților parentale

Asistență Socială

Acces la:

- beneficii sociale
- servicii de asistență socială

Protecția specială – situații de risc major

Protecția specială - ansamblul măsurilor, prestațiilor și serviciilor destinate îngrijirii și dezvoltării copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi

Necesită protecție specială

- copilul abuzat sau neglijat
- copilul găsit sau copilul părăsit în unități sanitare
- copilul care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și care nu răspunde penal

- copiii neînsoțiți de părinți sau de un alt reprezentant legal
- copiii aparținând unei minorități naționale, etnice, religioase sau lingvistice
- copiii cu dizabilități
- copiii aflați în zone de conflict armat
- copiii refugiați

Niveluri de responsabilitate în respectarea drepturilor copilului

- 1. Rolul părinților**
- 2. Rolul comunității și al autorității publice locale**
- 3. Rolul autorității publice centrale**

Rolul părinților

- primii responsabili în creșterea copilului lor
- familia trebuie sprijinită să găsească resurse proprii, resurse în cadrul rețelei sociale de sprijin sau să aibă acces la servicii sociale (servicii de informare a părinților, consiliere, terapie)

Părinții au dreptul să primească

- **informații**
- **asistență de specialitate.**

Familia copilului – părinți, familia extinsă, formată, în mod tradițional, din bunici și rude până la gradul al IV-lea.

Sărăcia în sine NU este un motiv de a separa copilul de părinții săi

NU luam decizia de separare în situațiile în care:

- dezvoltarea copilului nu este pusă în pericol în familie
- părinții au dorința și potențialul de a-și educa și îngriji copiii
- relația părinte-copil este pozitivă și securizantă pentru copil

Rolul comunității și al autorității publice locale

„Autoritățile administrației publice locale au obligația de a implica colectivitatea locală în procesul de identificare a nevoilor comunității și de soluționare la nivel local a problemelor ce privesc copiii”

• *conform Legii 272 din 2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată*

(Potențiale) Situații de risc/vulnerabilitate

- familiile cu mulți copii sau familiile monoparentale
- lipsa unui loc de muncă sau a unei locuințe corespunzătoare
- violență domestică
- consumul de alcool sau droguri
- abandonul școlar sau neînscrierea copiilor la școală
- relațiile familiale conflictuale
- plecarea la muncă în altă localitate/străinătate a unuia sau a ambilor părinți
- boli cronice sau dizabilități
- sarcini timpurii etc.

Resursele sunt în:

- Familia extinsă
- Rețelele sociale ale familiei
- Profesioniștii care intervin în viața copilului
- Structurile comunitare consultative/rețele comunitare
- Autoritățile locale și serviciile sociale primare de prevenire

În ultimă instanță, se va face apel la **intervenția specializată**

Instituții și servicii publice cu responsabilități

Nivel local:

- Serviciul public de asistență socială
- Unități școlare
- Servicii medicale etc.

Nivel județean/de sector

- Consilii județene / locale / de sector cu rol de furnizor de servicii și de finanțare
 - Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului – Comisia pentru Protecția Copilului
- Inspectorate școlare, CJRAE,
- Direcții de Sănătate Publică etc.

Nivel central

Ministere și autorități cu rol de reglementare și de finanțare

La nivel de comunitate

Autoritățile administrației publice locale au obligația de a sprijini părinții, dezvoltând și asigurând, în acest scop, servicii diversificate, accesibile și de calitate, corespunzătoare nevoilor copilului

Servicii de sănătate

- servicii medicale preventive și curative
- servicii de recuperare/reabilitare
- servicii medicale pentru gravide
- acțiuni și programe pentru ocrotirea sănătății și de prevenire a bolilor

Informare

- sănătatea și alimentația copilului
- igiena și salubritatea mediului înconjurător;

Vizitele periodice la domiciliul gravidelor și al copiilor până la împlinirea vârstei de un an

Educație pentru sănătate, prevenirea abandonului, abuzului sau neglijării copilului

Asigurarea tehnologiei asistive și de acces

Servicii gratuite de cazare și masă și pentru însoțitorul copilului încadrat în grad de handicap grav sau accentuat

Servicii educaționale

Accesul la educația preșcolară și asigurarea învățământului general obligatoriu și gratuit pentru toți copiii

Scolarizare la domiciliu a copiilor nedeplasabili, pe durata perioadei de școlarizare obligatorii

Dotarea cu echipament tehnic adaptat tipului și gradului de handicap și utilizarea acestuia

Serviciile Publice de Asistență Socială

- monitorizarea situația copiilor și a modului de respectare a drepturilor acestora, precum și de a realiza activitatea de prevenire a separării copilului de familia sa

SPAS

- identifică
- evaluează

situațiile care impun acordarea de servicii și/sau prestații pentru prevenirea separării copilului de familia sa

- elaborează **planul de servicii**

Planul de servicii prevede serviciile (sociale, medicale, educative) și beneficiile sociale acordate familiilor care se confruntă cu dificultăți financiare

Serviciile de zi

Rolul de a asigura:

- menținerea
- refacerea
- dezvoltarea capacităților copilului și ale părinților
- depășirea situațiilor care ar putea determina separarea copilului de familia sa

Centre de zi pentru copii	Centre de zi pentru părinți
<p>activități de îngrijire educație recreere-socializare consiliere dezvoltare a deprinderilor de viață independentă</p>	<p>activități de sprijin consiliere educare etc.</p>

Centrul de consiliere și sprijin pentru părinți oferă suport pentru:

- depășirea dificultăților psihosociale
- dezvoltarea competențelor parentale
- prevenirea separării copilului de familia sa

Serviciul de monitorizare, asistență și sprijin al femeii gravide oferă:

- consiliere (socială, juridică și/sau de altă natură)
- suport (material și/sau financiar)
- facilitează accesul la servicii medicale de specialitate

SPAS sesizeaza Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului

DOAR în vederea acordării de servicii specializate și/sau în vederea instituirii unei măsuri de protecție specială a copilului.

Relația între SPAS și diversele tipuri de servicii educaționale sau medicale, publice sau private, de la nivel local TREBUIE SĂ PERMITĂ intervenția RAPIDĂ, TIMPURIE în situațiile de risc.

Relația stabilită între aceste servicii publice de la nivel local

Parteneriate cu scop general de implementare:

- problematica îngrijirii, creșterii și dezvoltării copilului
- strategii de menținere a unui stil de viață sanogen
- dezvoltarea și profesionalizarea serviciilor locale
- dezvoltarea sentimentului de solidaritate comunitară etc.

Parteneriate între instituții sau profesioniști în vederea implementării individualizate

- **a planului servicii**
- **a planului de recuperare stabilit pentru un copil și familia sa**
- **a planului individualizat de protecție**

La nivel Județean

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului - DGASPC asigură:

- aplicarea politicilor și strategiilor de asistență socială în domeniul protecției copilului, familiei, persoanelor singure, persoanelor vârstnice, persoanelor cu handicap, precum și a oricăror persoane aflate în nevoie

DGASPC

- evaluează situația copilului și a familiei
- propune Comisiei pentru protecția copilului sau, după caz, instanței, stabilirea unei măsuri de protecție
- întocmește planul individualizat de protecție
- identifică și evaluează familiile sau persoanele care pot lua în plasament copilul

- monitorizează
- acordă asistență și sprijin părinților copilului separat de familie
- reevaluează
- propune menținerea, modificarea sau încetarea măsurilor de protecție

Serviciului de Evaluare Complexă (SEC) - rol important în asigurarea protecției drepturilor copiilor cu dizabilități

- **identifică copiii cu dizabilități**, în urma solicitărilor directe, a referirilor din partea specialiștilor care vin în contact cu copiii cu dizabilități și a sesizărilor din oficiu
- **verifică îndeplinirea condițiilor** privind încadrarea copilului într-un grad de handicap

Cum?

- realizează evaluarea complexă a copilului
- întocmesc raportul de evaluare complexă și planul de recuperare a copilului cu dizabilități
- propun CPC încadrarea copilului într-un grad de handicap
- întocmesc planul individualizat de protecție pentru copilul cu dizabilități
- urmăresc realizarea planului de recuperare a copilului cu dizabilități

- **efectuează reevaluarea anuală** a condițiilor privind încadrarea copilului într-un grad de handicap
- **comunică, în scris, părinților sau reprezentantului legal dată stabilită pentru reevaluare**

Comisia pentru Protecția Copilului (CPC)

- activitate decizională în materia protecției și promovării drepturilor copilului, privind:
 - încadrarea copiilor cu dizabilități într-un grad de handicap
 - stabilirea unor măsuri de protecție specială (plasamentul sau supravegherea specializată) a copiilor
 - atestarea asistenților maternali profesioniști.

CPC este condusă de:

- un președinte (secretarul general al consiliului județean)
- un vicepreședinte (directorul general al DGASPC)

cuprinde **cinci membri**, reprezentând diferite instituții publice - componență multidisciplinară.

Direcția de Sănătate Publică

- evaluează starea de sănătate a populației
- identifică principalele probleme de sănătate publică și alocă prioritar resursele
- evaluează anual strategiile de control
- controlează și finanțează programele naționale de sănătate

- exercită atribuții specifice de inspecție sanitară de stat prin personalul împuternicit în condițiile legii
- în colaborare cu Casa de Asigurări de Sănătate, coordonează serviciul de ambulanță
- organizează și coordonează asistența medicală în caz de calamități, catastrofe și situații deosebite

- organizează, conduc, coordonează și răspund de pregătirea rețelei de intervenție, în caz de dezastre, epidemii și alte situații deosebite
- **organizează activități de promovare a sănătății și de educație pentru sănătate a populației**

Inspectoratul Școlar Județen

- acționează în vederea asigurării accesului la toate nivelurile și formele de învățământ
- organizează și coordonează activitatea de perfecționare a personalului didactic

Centrele Județene de Resurse și Asistență Educațională

- realizarea orientării școlare și profesionale a copiilor
- asigurarea serviciilor de consiliere și asistență psiho-pedagogică
- recomandă părinților consultarea altor instituții specializate - centre logopedice, comisii de expertiză, cabinete medicale, cabinetele psihologice etc.

Servicii de sprijin specializate în asistența educațională

- centre logopedice interșcolare
- centre de asistență psiho-pedagogică
- servicii educaționale de sprijin

Nivel Central

Rolul Autorităților Publice Centrale pentru respectarea drepturilor copilului

Ministerul Muncii și Justiției Sociale joacă un rol important în elaborarea și implementarea strategiilor referitoare la protecția și promovarea drepturilor copiilor

Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție

- **funcția de autoritate de stat** – urmărirea și controlul aplicării și respectării reglementarilor din domeniul protecției drepturilor copilului și adopției
- **funcția de reprezentare** – prin care se asigură, în numele statului român, reprezentarea pe plan intern și extern în domeniul protecției drepturilor copilului și adopției

- **funcția de reglementare** – elaborarea cadrului normativ necesar în vederea armonizării legislației interne în materia protecției drepturilor copilului și adopției cu normele și principiile prevăzute de tratatele și convențiile internaționale la care România este parte
- **funcția de administrare** – gestionarea bunurilor din domeniul public și privat al statului

Rolul Ministerului Sănătății

- promovarea dreptului la sănătate al tuturor copiilor
- se adaptează dinamicii din domeniul protecției și promovării drepturilor copilului, prin armonizarea legislației în domeniu, promovarea drepturilor copilului în rândul personalului medico-sanitar

- **colaborarea cu autoritățile administrației publice locale**, mai ales în ceea ce privește **sesizarea obligatorie a cazurilor prevăzute de lege**
- dezvoltarea serviciilor comunitare destinate recuperării/reabilitării copilului cu dizabilități, în conformitate cu nevoile și resursele locale

Ministerul Educației Naționale

- **organizează rețeaua învățământului de stat**
- **aprobă Curriculumul național și sistemul național de evaluare, asigură și supraveghează respectarea acestora**
- **coordonează activitatea de cercetare științifică din învățământ**

- **asigură finanțarea școlilor** pentru achiziționarea de manuale
- **aprobă regulamentele de organizare și funcționare a unităților subordonate**
- **elaborează studii de diagnoză și prognoză**
- asigură școlarizarea specializată și asistența psihopedagogică adecvată a copiilor și a tinerilor cu deficiențe fizice, senzoriale, mentale sau asociate